

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra Rigsdalers-Sedlens Hændelser

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 214. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167180851248.pdf> (tilgået 02. maj 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

de ere ogsaa ofte ubillige nok til at hade den allerskyldigste Satyrikus; ja deres Ubillighed gaar endogsaa saa vidt, at de blande ham med Paskillanten, og maale begge med én og samme Maalestok. Hvor ubilligt dette er, vil man dog ved første Øjekast indse, saafremt man kuns kan betragte Sagen med upartiske Øjne. En Satyrikus angriber almindelige Fejl og Uordener, fordi han ivrig ønsker, at deres alt for skadelige Følger maa blive afvendte; og naar han en og anden Gang nødes til at straffe enkelte Personer, da sker det ikke for at skade noget enkelt Individuum, men fordi han ser, at denne enkelte Persons Fejl medfører Følger, der ere skadelige enten for den hele Stat, eller dog for en stor Sirkel af samme. Paskillanten derimod er altid saa dum, at han ikke kan se almindelige Fejl; men hvor han øjner en Plet paa et Menneske, der slaar han strax til Lyd for at gjøre alle andre opmærksomme derpaa; og hvor han ingen Pletter kan finde, der digter han og lyver med Tillid til den menneskelige Lettroenhed, der kuns viser sig i at tro det onde. En Satyrikus straffer for at forbedre, Paskillanten derimod kuns for at saare. Hin anmærker het gode og glæder sig derover; denne opholder sig blot ved at laste: man sætte ham i en Verden, hvor Menneskene ere lige saa tilbøjelige til at tro det gode, som de her ere villige til at tro det onde, og han vil sulte ihjel. En ^{*}215 Satyrikus opdager ofte en Ræv i sin Hule og forjager ham derfra, om han kan, ikke af Had til Dyret, men af Kjærlighed og Frygt for de mange uskyldige smaa Creature, som han ser, at Ræven lurker paa. Paskillantens Handlinger derimod ligne den Mands, der tændte Ild i en hel By, fordi han inkommoderedes af Væggelus i det Værtshus, hvori han logerede. En Satyrikus maa sige den rene Sandhed, intet laste uden efter Overbevisning, ikke rose af Frygt og aldrig laste af Had; og naar han overbevises om et eller andet Sted at have fejlet, da bør han være lige saa villig til at erkjende sine Fejl, som han er haard til at forekaste andre deres. Men Paskillanten siger aldrig Sandhed, og om han end en eller anden Gang slumper til at sige noget rigtigt eller godt, da tros han ikke; hans Ord agtes ikke; hans Navn er brændemærket med Skjændsel; hans Person er en Vederstyggelighed for al Verden; og hans Flik tighed vil mangle en ærlig Flittigheds Velsignelse, den vil bringe ham til Bettelstaven.